

ได้หวนหนึ่งใน "สี่เสือแห่งเอเชีย" เป็นประเทศที่ก้าวจากการเป็นประเทศเกษตรกรรมมาสู่ การเป็นประเทศอุตสาหกรรมได้อย่างมหัศจรรย์ สภาพทางภูมิศาสตร์ของได้หวนคล้ายคลึงกับ ประเทศ "เสือ" อื่น ๆ คือมีพื้นที่เป็นเกาะ ทรัพยากรธรรมชาติมีจำกัด ประชากรหนาแน่น แต่มี ความสามารถพัฒนาประเทศมาสู่ระดับแนวหน้า และมีความมหัศจรรย์ยิ่งกว่าเกาหลี คือ ความ เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของได้หวนเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการกระจายผลพวงของมันออกไปยัง ประชากรอย่างเสมอภาคด้วย (Chenery, et al, 1974)

ภูมิศาสตร์

ที่ตั้ง ได้หวนเป็นเกาะอยู่ทางตะวันตกของมหาสมุทรแปซิฟิก ทะเลจีนตะวันออกและ ทะเลจีนตอนใต้ หรือกล่าวได้ว่าอยู่ระหว่างประเทศฟิลิปปินส์และญี่ปุ่น เป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุด (ของ จีน) แยกจากจีนแผ่นดินใหญ่ทางตอนใต้ ได้หวนตั้งอยู่ในเขตที่มีแผ่นดินไหวบ่อยครั้งแต่ไม่เกิด ภัยพิบัติรุนแรง เกาะได้หวนเคยมีชื่อเรียกว่า "ฟอร์โมซา" ซึ่งแปลว่าสวยงาม

พื้นที่ ประเทศนี้มีพื้นที่ประมาณ 36,000 ตารางกิโลเมตร มีความยาวจากเหนือมาได้ ประมาณ 394 กิโลเมตร และความกว้างของประเทศประมาณ 144 กิโลเมตร นอกจากนั้นประเทศ ได้หวนยังประกอบไปด้วยเกาะเล็กเกาะน้อยอีก 13 เกาะ พื้นที่ของได้หวนส่วนใหญ่เป็นเทือกเขา เสียส่วนมาก (63.5% ของพื้นที่ทั้งหมด) มีเทือกเขาทอดจากเหนือมาได้ เช่น เขา Chung Yang มี ยอดเขาสูงชื่อ Yii Shan ซึ่งสูงถึง 3,997 เมตร ทางเหนือของเกาะมีเทือกเขา Tatum Shan ซึ่งเดิม เป็นภูเขาไฟ

เนื่องจากมีภูเขาเป็นจำนวนมาก จึงมีที่เพาะปลูกได้เพียง 30% โดยมีที่ราบตามดินเขาและที่ ราบสูงประมาณ 11% ส่วนที่ราบลุ่มส่วนใหญ่จะอยู่ทางตะวันตกของประเทศ ซึ่งมีความอุดม สมบูรณ์และเป็นแถบที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น ถือเป็นเขตกิจกรรมของประเทศ ซึ่งมีพื้นที่ ประมาณ 24% ได้หวนยังขยายพื้นที่ด้วยการถมทะเลออกไปตามแนวช่องแคบได้หวนอีกด้วย ซึ่ง ทำให้พื้นที่เพาะปลูกขยายตัวเพิ่มขึ้น

ได้หวันมีภูมิประเทศที่สวยงาม พื้นที่บางส่วนจะมีลักษณะลดหลั่นเป็นชั้น ๆ คล้ายขั้นบันได และลาดลงสู่ทะเล ในตอนเหนือแถบภูเขา ดาดันชานนั้นมีบ่อน้ำพุร้อน และทัศนียภาพที่สวยงาม

เมืองสำคัญคือ "ไทเป" เป็นเมืองหลวง เป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุดในเกาะและเป็นที่ตั้งของรัฐบาล ได้รับการยกฐานะเป็นนครพิเศษในปี ค.ศ.1967 เมือง "เกาซุง" เป็นเมืองอุตสาหกรรมและแหล่งการค้าที่ใหญ่ที่สุดของไต้หวัน และเป็นเมืองท่าที่สำคัญด้วย เกาซุงเป็นเมืองใหญ่อันดับสอง และมีฐานะเป็นนครเช่นเดียวกันในปี ค.ศ.1979 ไต้หวันยังมีท่าเรือน้ำลึกสองสามแห่ง (นอกจากเกาซุง) ซึ่งสามารถรองรับธุรกิจต่างประเทศได้ดี

ไต้หวันยังมีแม่น้ำสายสั้น ๆ ไหลผ่านเทือกเขาต่าง ๆ อย่างไรก็ตามแม่น้ำเหล่านี้มีประโยชน์ในการผลิตพลังงานมากกว่าการเดินเรือ ส่วนในพื้นที่ราบมีแม่น้ำหลายสายด้วยเช่นกัน

ภูมิอากาศ

ไต้หวันมีภูมิอากาศกึ่งร้อนชื้น มีลมทะเลพัดผ่านอย่างสม่ำเสมอ ขณะเดียวกันเกาะนี้จะไม่มียอดเขานาวจนเกินเหตุ เนื่องจากมีกระแสน้ำอุ่นจากมหาสมุทรแปซิฟิกไหลผ่านโดยรอบ มีฝนตกชุกมาก ทำให้ไต้หวันสามารถปลูกพืชได้หลายครั้งต่อปี และในแถบที่ราบลุ่มซึ่งเป็นเขตเพาะปลูกนั้นมีปริมาณฝนเฉลี่ยต่อปีถึง 60-80 นิ้ว ส่วนในเขตเทือกเขาบางแห่งนั้นมีปริมาณน้ำฝนกว่า 200 นิ้ว

การที่พื้นที่ของเกาะไต้หวันมีลักษณะสูงต่ำในระดับต่างๆ กัน ประดุจขั้นบันไดนั้นยังผลให้ประเทศนี้มีพืชผลต่าง ๆ มากมายตามลักษณะของอุณหภูมิหรือภูมิประเทศในระดับต่างๆ ไต้หวันมีป่าไม้มากมาย อย่างน้อยประมาณ 50% ของพื้นที่ มีไม้มีค่าเป็นจำนวนมากขึ้นอยู่ในพื้นที่ระดับความสูงต่ำต่าง ๆ กัน บรรดาพืชมีค่าต่าง ๆ นั้นหลาย ๆ ประเภทเป็นอาหารและสามารถส่งออกได้ดี เช่น หน่อไม้ เห็ดประเภทต่าง ๆ เช่นเดียวกับพืช บรรดาสัตว์ก็มีหลาย ๆ ประเภทตามลักษณะภูมิประเทศ สัตว์ป่าเช่น กวาง แพะภูเขา หมูป่า ฯลฯ

ประชากร ในปี ค.ศ.1985 มีประมาณ 19 ล้านคน (ในปี ค.ศ.1991 มี 20.8 ล้านคน) ซึ่งนับว่าหนาแน่นมาก ประชากรบนเกาะไต้หวันและเกาะเป็งซูรวมกันแล้วหนาแน่นกว่าประชากรในออสเตรเลียและนิวซีแลนด์รวมกันเสียอีก (ค.ศ.1985) ความหนาแน่นของประชากรตกประมาณ 530 คนต่อตารางกิโลเมตร และในแถบที่มีการเพาะปลูกได้คือนั้น ความหนาแน่นของประชากรจะ

มากกว่านี้มาก ประชากรกว่า 80% อาศัยในเขตเมือง การกระจุกตัวของผู้คนจะอยู่ใน กรุงเทพฯ ไตซุง ไตนาน

นับแต่ทศวรรษที่ 1950S เป็นต้นมา ประชากรไต้หวันมีอัตราการเติบโตลดลงเรื่อย ๆ เช่น ในช่วง 1950S และ 1960S อัตราความเติบโตของประชากรประมาณ 3%-3.6% แต่ในปี ค.ศ.1985 อัตราการเติบโตของจำนวนประชากรเหลือ 1.5% และในปี ค.ศ.1986 ในขณะเดียวกันอัตราดังกล่าวเหลือเพียง 1.0% (Taiwan Statistical Data Book,1987) และมาตรฐานความเป็นอยู่ดีขึ้นเรื่อยๆ

ประชากรประกอบไปด้วยคนเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งอพยพเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศนี้ก่อนที่ชาวจีนจะอพยพเข้ามา บางกลุ่มอยู่มาเป็นเวลานานนับพันปี คนเหล่านี้ได้ชื่อว่าพวก เกาซาน (Kaoshan) ต่อมาเกิดการผสมกลมกลืนกับชาวจีนด้วยการแต่งงานบ้าง แต่ยังมีบางส่วนที่รักษาเผ่าพันธุ์ดั้งเดิมของตนไว้และยังมีภาษาขนบธรรมเนียมดั้งเดิมของตนด้วย อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน 85% ของประชากรคือชาวจีน ซึ่งเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็ว ในราวช่วงศตวรรษที่ 17 ชาวจีนในไต้หวันจะอพยพมาจากบริเวณใกล้เคียง เช่น จากกวางตุ้ง ฟูเจี้ยน คนเหล่านี้มักเป็นกสิกร (และภาษาที่ใช้สื่อกันคือภาษาแคนโดนิส (Cantonese) เป็นส่วนใหญ่) แต่การอพยพครั้งสำคัญคือ นับจากปี ค.ศ. 1945 มีชาวจีนจากทุกสารทิศในแผ่นดินใหญ่อพยพเข้ามาในไต้หวัน และครั้งที่มากที่สุดคือ ช่วงปี ค.ศ. 1949-1950 อันเป็นผลมากจากการแบ่งแยกัทธิและฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้ครองอำนาจในแผ่นดินใหญ่ ซึ่งกลุ่มผู้อพยพครั้งนี้นอกจากผู้นำของรัฐบาลของสาธารณรัฐประชาชนจีน (ROC) แล้วยังมีกลุ่มเจ้าของที่ดินและนักธุรกิจเป็นจำนวนมาก กลุ่มที่ใหญ่ที่สุดประมาณ 500,000 คน ซึ่งรวมถึงกองกำลังของ ROC ด้วย

ทรัพยากรธรรมชาติ

กล่าวได้ว่าไต้หวันมีทรัพยากรธรรมชาติเพียงไม่กี่ชนิด เช่น มีเหมืองถ่านหินกระจุกกระจายตามบริเวณภูเขาทางตอนเหนือของภาคกลาง ส่วนใหญ่ของพลังงานต้องนำเข้าจากต่างประเทศ และการพึ่งพาต่างประเทศด้านนี้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมาก ในปี ค.ศ. 1961 นำพลังงานเข้ามา 27% ของความต้องการใช้ แต่ในปี ค.ศ.1984 ต้องนำเข้าถึง 89% (Operational Report on The Utilization of The Special Fund for Energy Studies,1984) ไต้หวันผลิตน้ำมันอยู่บ้างแต่พอใช้ได้เพียง 2-3 วันเท่านั้น ดังนั้นขามใดที่ราคาน้ำมันในตลาดโลกเปลี่ยนแปลงย่อมมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของไต้หวันมาก

การผลิต

นอกจากการทำเหมืองแร่ต่าง ๆ แล้ว ใต้หวันยังทำการผลิตทางเกษตรอื่นอีก คือ พืชผล มีทั้งข้าว ผัก ผลไม้ ซึ่งใต้หวันสามารถผลิตได้พอเพียงแก่ความต้องการในประเทศ และยังสามารถส่งออกต่างประเทศอีกด้วย และรายได้ส่วนนี้ได้ช่วยจุนเจือการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมด้วย น้ำตาลเป็นผลผลิตอีกอย่างที่มีชื่อเสียงของใต้หวัน นอกจากนั้นมีการผลิตใบชา แต่เดิมมีการทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแปรรูปมาก เช่น ผลไม้กระป๋อง อาหารกระป๋อง การทอผ้า ฯลฯ แต่ระยะหลังอุตสาหกรรมเบาหลายอย่างมีการโยกย้ายฐานการผลิตมายังประเทศกำลังพัฒนาที่มีอัตราค่าแรงงานต่ำกว่าในใต้หวัน เช่น ย้ายมายังประเทศไทย และในขณะเดียวกันในประเทศใต้หวันเองนั้นมีการผลิตอุตสาหกรรมที่ต้องใช้เทคโนโลยีที่สลับซับซ้อนมากขึ้น และใช้เครื่องมือเครื่องจักรมากขึ้น

อัตราการรู้หนังสือ คนใต้หวันเป็นผู้มีการศึกษาสูง เพราะรัฐบาลให้ความสนใจสนับสนุนด้านนี้อย่างเต็มที่

ศาสนา

ศาสนาประจำชาติคือ ศาสนาพุทธและปรัชญาของลัทธิขงจื้อและยังมีลัทธิเต๋าอีกด้วย ส่วนศาสนาคริสต์ค่อนข้างน้อย

ประวัติศาสตร์

ประชาชนเจ้าของท้องถิ่นในใต้หวันคือ "เกาซาน" เป็นเชื้อสายฮั่นเก่า นิยมการสักหน้า ส่วนประวัติศาสตร์สมัยใหม่ของใต้หวันนั้นนับตั้งแต่มีการจัดตั้งรัฐบาลก๊กมินตั๋ง (KMT) ขึ้นในประเทศนี้ในราวปี ค.ศ.1949 อย่างไรก็ตามก็ตีประวัติศาสตร์ช่วงก่อนหน้านี้นี้มีความสำคัญอยู่ไม่น้อย นอกจากใต้หวันเคยตกเป็นของประเทศจีนแล้ว ยังตกเป็นเมืองขึ้นของญี่ปุ่นด้วย ต่อไปนี้จะเป็นการลำดับความเป็นมาของประเทศใต้หวันโดยสังเขป

การอพยพเข้ามาสู่ใต้หวันของคนรุ่นบรรพบุรุษสันนิษฐานว่าคงดำเนินมานานนับพันปี กลุ่มคนที่มีรุ่นแรก ๆ น่าจะเป็นกลุ่มคนจากทางจินตอนใต้ (Meo) และจากแผ่นดินใหญ่ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และอีกกลุ่มอาจเป็นพวกเชื้อสายมาเลย์

ประเทศใต้หวันถูกจีนบันทึกไว้ว่าเป็น "ดินแดนของหยางชู" ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 3 BC. ในศตวรรษที่ 3 A.D. ราชอาณาจักร "วู" ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของจินใต้ส่งกองกำลังไปสำรวจที่

เกาะนี้และคนจีนจำนวนหนึ่งได้ตั้งบ้านเรือนถิ่นฐานอยู่ที่นั่นก่อนศตวรรษที่ 1000 A.D.ต่อมาคนที่อพยพเข้ามาที่หลังได้ขับไล่ผู้ที่เข้ามาอยู่ก่อนให้ถอยร่นจากทิศตะวันตกเข้าไปอาศัยอยู่ในแถบภูเขา

จนกระทั่งในสมัยราชวงศ์หมิง (Ming dynasty ระหว่างปี ค.ศ.1368-1644) เรื่องราวของประเทศไต้หวันจึงได้รับการบันทึกไว้อย่างเป็นทางการในบันทึกของประเทศจีนในราวปี ค.ศ.1430 นักสำรวจ ชื่อ ชาง โฮ ได้กล่าวถึงที่ตั้งของเกาะนี้อย่างเป็นทางการ และนับแต่นั้นมา เช่นเดียวกับชื่อที่ใช้กันปัจจุบันได้ถูกบันทึกอย่างเป็นทางการ แม้ราชวงศ์หมิงจะไม่อนุญาตให้ชาวจีนอพยพเข้าไปอยู่ในเกาะดังกล่าว แต่ในทางปฏิบัติการอพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง โดยชาวจีนจากฟูเจี้ยน กวางตุ้ง ซึ่งเป็นดินแดนที่อยู่ใกล้เกาะไต้หวันอพยพเข้ามา มาก และชาวจีนเหล่านี้เป็นผู้เริ่มการปลูกข้าวและทำการประมงในไต้หวัน

หลังจากที่นักเดินเรือชาวปอร์ตุเกสได้ผ่านเกาะนี้ในศตวรรษที่ 16 แล้ว ต่อมาชาวดัชต์ในปี ค.ศ. 1624 และสเปนในปี ค.ศ.1626 ได้เริ่มเข้ามาติดต่อกับชาวพื้นเมือง ประเทศทั้งสองเริ่มเข้ามาตั้งสถานีการค้า ตลอดจนตั้งกองกำลังบนเกาะนี้ ต่อมาดัชต์ซึ่งชักจูงให้ชาวจีนอพยพเข้ามาในเกาะนี้ทำการขับไล่ชาวสเปนให้ออกไปในปี ค.ศ.1641 แต่ในที่สุดดัชต์เองกลับถูกขับไล่ออกไปโดยชาวจีน ชื่อ Kuo Hsing-Yeh (ในปี ค.ศ.1662) และเขาได้จัดตั้งสำนักงานของจีนขึ้น ณ เกาะไต้หวัน ถือได้ว่าสำนักงานนี้เป็นที่มั่นสุดท้ายของราชวงศ์หมิง ทั้งนี้เพราะประเทศจีนส่วนอื่น ๆ ได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของพวกแมนจู และตั้งเป็นราชวงศ์ชิง (Ching dynasty) แต่ชาวแมนจูเข้าครอบครองเกาะไต้หวันได้ในปี ค.ศ. 1683 และนำเอาไต้หวันไปไว้เป็นส่วนหนึ่งของมณฑลฟูเจี้ยนในปี ค.ศ. 1684

ในทศวรรษที่ 1620S นั้นชาวจีนบนเกาะไต้หวันมีประมาณ 30,000 คน แต่ในทศวรรษที่ 18 เมื่อความหนาแน่นของประชากรทางตอนใต้ในจีนแผ่นดินใหญ่มีมากจนกลายเป็นความกดดัน ดังนั้นการอพยพของชาวจีนมาสู่เกาะไต้หวันจึงมีมากขึ้นและได้รับการสนับสนุนโดยรัฐบาลจีน และในตอนปลายศตวรรษที่ 19 ปรากฏว่ามีชาวจีนอยู่อาศัยบนเกาะนี้กว่า 2.5 ล้านคน พ่อค้าชาวตะวันตกมีความประทับใจกับสินค้าแปลก ๆ ที่มีค่าของไต้หวัน เช่น อฝิ่น ชา เป็นต้น ในทศวรรษที่ 1860S มีการเปิดท่าเรือใหญ่ถึง 4 แห่ง ให้กับพ่อค้าเหล่านี้ ตลอดจนบรรดาผู้เผยแพร่ศาสนาที่พากันเข้ามายังเกาะนี้มากขึ้น ตลอดเวลานี้ราชอาณาจักรจีนมิได้ให้ความสนใจใด ๆ ต่อเกาะไต้หวันนัก จนกระทั่งในปี ค.ศ.1883 เมื่อมีการกบฏขึ้นและในปี ค.ศ.1884 เมื่อพวกฝรั่งเศสบุกเกาะนี้ได้กระตุ้นให้รัฐบาลจีนหันมาให้ความสนใจแก่ไต้หวันมากขึ้น ในปี ค.ศ.1886 ไต้หวันได้

รับบริการแยกออกเป็นมณฑลหนึ่งและมีข้าหลวงเป็นครั้งแรก ซึ่งข้าหลวงท่านนั้นได้พยายามปรับปรุง
สิ่งต่าง ๆ ในไต้หวันให้ดีขึ้น

ไต้หวันเคยตกเป็นอาณานิคมของประเทศญี่ปุ่นนานมากถึง 50 ปี แต่ปรากฏว่าความขัด
แย้งของชาวไต้หวันกับชาวญี่ปุ่นไม่รุนแรงเท่ากับกรณีของเกาหลีกับญี่ปุ่น ในช่วงที่ประเทศญี่ปุ่น
ปกครองไต้หวัน อาจกล่าวได้ว่า ญี่ปุ่นได้สร้างปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ ไว้ในไต้หวันเป็นจำนวนมาก
ซึ่งยังผลให้การพัฒนาของไต้หวันหลังจากที่ประเทศญี่ปุ่นออกไปแล้ว ทำได้ค่อนข้างรวดเร็ว

ประเทศญี่ปุ่นได้ให้ความสนใจไต้หวันเช่นกัน นั่นคือในปี ค.ศ.1874 เมื่อญี่ปุ่นได้บุกเข้าสู่
เกาะนี้ในช่วงเวลาเพียงสั้น ๆ ญี่ปุ่นเห็นว่าไต้หวันจะเป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญของตน โดยเฉพาะ
ไม้ต่าง ๆ อัญชัน ตลอดจนผลิตผลทางการเกษตร (ข้าว ชา น้ำตาล) และในสายตาของญี่ปุ่นเกาะ
ไต้หวันยังเป็นจุดเชื่อมต่อที่ดีในการเข้ายึดครองประเทศจีน และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หลังจาก
ที่ญี่ปุ่นได้ทำสงครามกับจีนในปี ค.ศ.1894-1895 ญี่ปุ่นได้มุ่งไปที่การครอบครองไต้หวัน

ตลอดเวลาของการครอบครองเกาะไต้หวันถึง 50 ปีนั้นญี่ปุ่นได้ทำการปรับปรุงการ
คมนาคมขนส่ง การสื่อสาร การเกษตร การศึกษา และสุขอนามัยในประเทศนี้ นอกจากนี้ยังมี
การตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นมาหลายแห่ง แต่อย่างไรก็ตามญี่ปุ่นมิได้ปกครองไต้หวันด้วยความ
เมตตา แต่บังคับข่มขู่ ขูดรีด ซึ่งความไม่พอใจของชาวไต้หวันแสดงออกด้วยการก่อกบฏนับครั้ง
ไม่ถ้วน

เมื่อญี่ปุ่นพ่ายสงครามโลกครั้งที่สอง (ค.ศ.1945) ต้องคืนเกาะไต้หวันให้แก่สาธารณรัฐจีน
(ROC) ซึ่งในช่วงดังกล่าวมีความยุ่งยากอยู่บ้างเนื่องจากในจีนแผ่นดินใหญ่เกิดความแตกแยกทาง
การเมืองและฝ่ายคอมมิวนิสต์เป็นฝ่ายมีอำนาจ พรรค KMT พ่ายแพ้ทางการเมือง และในที่สุด
ROC ต้องอพยพมาตั้งรัฐบาลที่ไต้หวัน (ค.ศ.1949) และมีผู้กบฏตามมาประมาณ 2 ล้านคน
ทั้งทหารและพลเรือน ในขณะที่นั้นประเทศไต้หวันกำลังเผชิญอยู่กับปัญหาการขาดแคลน
ทรัพยากรและเงินทุน มีปัญหาเงินเฟ้อ ประชากรส่วนใหญ่ซึ่งเป็นเกษตรกรมีฐานะยากจน

ในที่สุดรัฐบาลใหม่จึงทำการแก้ไขโดยการวางนโยบายและออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อแก้ไข
ภาวะการดังกล่าว คณะผู้บริหารจากแผ่นดินใหญ่ ซึ่งนำโดยพรรคก๊กมินตั๋งได้รับการต้อนรับอย่าง
ดีจากประชาชนไต้หวัน แต่ต่อมามีความตึงเครียดเกิดขึ้นเนื่องจากการคอร์รัปชันในหมู่ผู้บริหาร
เหล่านั้น และกลุ่มผู้บริหารเองก็เกิดไม่ไว้วางใจชาวไต้หวัน เนื่องจากเห็นว่าคนเหล่านี้เคยคบค้ากับ
พวกญี่ปุ่นมานาน อาจเอาใจออกห่างตนได้

อย่างไรก็ตามการประนีประนอมเกิดขึ้นและในทศวรรษที่ 1950s เมื่อการทุจริตต่าง ๆ ของผู้บริหารถูกขจัดให้หมดไปแล้ว คนสองฝ่ายคือ ชาวพื้นเมืองเดิมและผู้อพยพต่างร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาประเทศเป็นอันดีความร่วมมือดังกล่าวได้นำมาสู่ความผาสุกและมั่งคั่งของประเทศ และพลเมืองของตนอย่างยากที่จะพบได้ในประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย ในช่วงทศวรรษที่ 1950s ตอนต้นชาวพื้นเมืองไต้หวันมีจำนวนมากกว่าชาวจีนอพยพถึง 4 เท่าตัว และมักเกิดความขัดแย้งและความตึงเครียดระหว่างคนสองกลุ่มอยู่เนื่อง ๆ อาจเป็นเพราะความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน เนื่องจากชาวจีนอพยพไม่มีความเข้าใจภาษาท้องถิ่นของไต้หวัน อย่างไรก็ตามความขัดแย้งค่อย ๆ ลดลงเรื่อย ๆ โดยการที่รัฐบาลพยายามดำเนินการด้านต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ต่อชาวพื้นเมือง เช่น การปฏิรูปที่ดิน และนำชาวไต้หวันจำนวนมากเข้ามามีส่วนร่วมในคณะรัฐบาล ตลอดจนการมุ่งมั่นทำให้ความเป็นอยู่ของผู้คนดีขึ้น ความตึงเครียดที่ลดลงอาจเป็นเพราะความผสมกลมกลืน โดยการแต่งงานและโดยการใช้ภาษาเดียวกัน คือ "แมนดาริน" เป็นภาษาราชการ

การศึกษา

ไต้หวันมีการสนับสนุนและให้คุณค่าแก่การศึกษาอย่างยิ่ง จำนวนโรงเรียนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เช่นเดียวกับจำนวนผู้สมัครเข้าเรียน และรัฐบาลให้การศึกษาโดยไม่คิดมูลค่าจนถึง 9 ปี สำหรับพลเมืองที่อายุเกินวัยเข้าเรียนนั้น รัฐบาลจะจัดการศึกษาเสริมให้โดยไม่คิดมูลค่าเช่นกัน นักเรียนมัธยมจำนวน 2 ใน 3 คน จะอยู่ในสายอาชีวศึกษา ในประเทศไต้หวันมีมหาวิทยาลัยประมาณ 20 แห่ง และยังมีสถานศึกษาระดับวิทยาลัย และระดับก่อนวิทยาลัยอีกมากมายการแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัยรุนแรงมาก ดังนั้นประมาณ 30% ของผู้สมัครเท่านั้นที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้ามหาวิทยาลัย จำนวนนักศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้นกว่าครึ่งจะอยู่ในสายวิทยาศาสตร์

ในโรงเรียนชั้นประถมนั้น รัฐบาลกำหนดว่านักเรียนทุกคนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและใช้ภาษาแมนดารินได้อย่างดี ดังนั้นปัจจุบันชาวไต้หวันกว่า 50% จะใช้ภาษาราชการได้เป็นอย่างดี

รัฐบาลของไต้หวัน (ROC) ถือว่าตนเองเป็นผู้ปกป้องวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมนิยมของชาวจีน และหลักปรัชญาต่าง ๆ ของบรรพบุรุษที่คนจีนนับถือและได้ถูกทำลายลงโดยพรรคคอมมิวนิสต์ในแผ่นดินใหญ่ อย่างไรก็ตามในขณะที่ ROC พยายามรักษาและฟื้นฟูขนบธรรมเนียมดั้งเดิมไว้ให้มั่นคง แต่ก็ยอมรับและส่งเสริมวิทยาการและศิลปสมัยใหม่เป็นอย่างดี รัฐบาลของไต้หวันโดยการนำของพรรคก๊กมินตั๋ง (Kuomintang หรือ National People Party) มักจะไม่เคยผิดสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชน ไต้หวันยังคงมีอำนาจเหนือหมู่เกาะ Quemoy (Quemoy) ตงซา

(Tungsha) และหนานซา (Spratly หรือ Nansha) [หมู่เกาะนี้กำลังมีปัญหาระหว่างไต้หวัน จีนแผ่นดินใหญ่ ฟิลิปปินส์ บรูไน] ในทะเลจีนใต้ และตั้งแต่พรรคการเมืองนี้เข้ามามีอำนาจในไต้หวันมีความพยายามปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงโครงสร้างต่าง ๆ เพื่อให้มีการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ

มณฑลไต้หวันและนครหลวงพิเศษไทเป และเกาซุง ก่อนข้างมีการบริหารอย่างอิสระในกิจการภายในของตน แต่ทั้งข้าหลวงของมณฑลไต้หวันและผู้ว่าราชการของอีกสองนครนั้นได้รับการแต่งตั้งโดยประธานาธิบดี

เศรษฐกิจ

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองเศรษฐกิจของประเทศไต้หวันมีความเชื่อมโยงมาก และเพิ่งฟื้นตัวในทศวรรษที่ 1960s โดยความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกา เป็นปัจจัยสำคัญต่อการฟื้นตัวของประเทศนี้ และนับแต่นั้นมาเศรษฐกิจของประเทศนี้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเรื่อยมา จนถึงขั้นเรียกได้ว่า "มหัศจรรย์" ทั้งนี้นอกจากการช่วยเหลือของรัฐบาลอเมริกันในระยะแรกแล้ว ต่อมาระดับการออมและการลงทุนในประเทศเพิ่มอย่างมหาศาล ความเติบโตทางเศรษฐกิจของไต้หวันเป็นผลมาจากการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมผลิตสินค้าทดแทนการนำเข้าเพื่อใช้ในประเทศ โดยใช้วิธีการผลิตที่ใช้แรงงานมาก (Labour-intensive industry) และต่อมาหันมาผลิตสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีสูง ๆ (technology-intensive) เพื่อทำการส่งออกไปสู่ตลาดโลก ในขณะที่อุตสาหกรรมเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วนั้น ปรากฏว่าการผลิตภาคเกษตรมีขนาดและความสำคัญลดลงเรื่อย ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับภาคอุตสาหกรรม แต่อย่างไรก็ตามภาคเกษตรกรรมมิได้ถูกละเลย รัฐบาลทำการปฏิรูปที่ดิน ปรับปรุงเทคนิคการผลิตตลอดจนให้ความช่วยเหลือด้านการตลาด ในช่วงแรกของทศวรรษที่ 1980s นั้น ปรากฏว่ารายได้ประชาชาติเบื้องต้นมากกว่า 50 พันล้านดอลลาร์ และรายได้ประชาชาติต่อหัว (GNP/head) ประมาณ \$3,000 และคาดกันว่าไต้หวันจะเปลี่ยนสถานะภาพเป็นประเทศพัฒนาเต็มที่ในปี ค.ศ.2000

กล่าวได้ว่าประเทศไต้หวันขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติอย่างยิ่งยวด แม้อาจมีที่ดินดีที่เหมาะสมในการทำเกษตรกรรมอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก ป่าไม้ยังอุดมสมบูรณ์แต่ยังไม่อาจเข้าไปทำประโยชน์ได้มากนัก การประมงทำได้พอสมควร แต่ในด้านพลังงานแล้ว ไต้หวันขาดแคลนมาก ไม่มีน้ำมัน มีถ่านหินบ้างเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่ความต้องการ แม้ว่าพลังงานจากน้ำจะมีอยู่มากมาย แต่แหล่งที่มีอยู่ได้นำมาใช้แล้วทั้งสิ้น การผลิตโลหะสำหรับอุตสาหกรรมมีอยู่บ้างเล็กน้อย แต่

ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจของไต้หวันแท้จริงอยู่ที่ทักษะของแรงงานและความเฉลียวฉลาดของการจัดการของนักธุรกิจเป็นส่วนใหญ่ เช่นเดียวกับบทบาทของรัฐบาล ซึ่ง Lawrence R. Klein (นักเศรษฐศาสตร์ผู้ได้รับรางวัลโนเบล) กล่าวว่า "การอุทิศตนในการทำงาน [ซึ่งเป็นปรัชญาหรือจริยธรรมที่ชาวไต้หวันยึดถือ] รวมทั้งประชากรมีการศึกษาดี ความมัธยัสถ์ จำกัดจำนวนประชากร และการพัฒนาที่มุ่งไปสู่ความเสมอภาค คือปัจจัยสำคัญของความสำเร็จ"

การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ

ในทศวรรษที่ 1960S เป็นระยะเวลาที่เศรษฐกิจของประเทศไต้หวันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้โดยการเติบโตอย่างมากมาของภาคอุตสาหกรรม ในระหว่างปี ค.ศ.1960-1980 สัดส่วนของอุตสาหกรรมใน GDP เพิ่มขึ้นจาก 26% เป็น 52% (สองเท่า) ในขณะที่สัดส่วนของผลผลิตการเกษตรลดลงจาก 32% เป็น 8% ส่วนภาคบริการซึ่งรวมทั้งภาครัฐบาล ภาคการขนส่ง การค้าและการเงินการธนาคารมีสัดส่วนค่อนข้างคงที่ คือ ประมาณ 40% หรือมากกว่านั้นเล็กน้อย และโครงสร้างของแรงงานในภาคธุรกิจต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกับการผลิต การว่างงานในประเทศไต้หวันมีอัตราค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอุตสาหกรรมโดยทั่วไป

การปฏิรูปที่ดิน ซึ่งเกิดขึ้นในปีถัดจาก ค.ศ.1949 นั้นนับเป็นพื้นฐานชั้นเยี่ยมที่รัฐบาลทำให้แก่สาขาเกษตร [และเท่ากับปูฐานของการกระจายรายได้ด้วย] โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับชาวนาที่มีที่ทำกินขนาดเล็ก แต่การทำการเพาะปลูกอย่างเต็มที่อยู่แล้ว การกระทำของรัฐบาลดังกล่าวช่วยผ่อนคลายความโกรธแค้นของเกษตรกร การถูกขูดรีดค่าเช่าจากเจ้าของที่ดิน ซึ่งเคยเป็นปัญหาใหญ่หลวงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การปฏิรูปที่ดินและวิธีการอื่น ๆ ที่รัฐบาลดำเนินการเป็นการปูหนทางไปสู่การปรับปรุงประสิทธิภาพของสาขาเกษตรเพื่อก่อให้เกิดการขยายผลผลิตอย่างรวดเร็ว เพื่อให้พอเพียงแก่การเลี้ยงตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าจำเป็น เช่น ข้าวและสุกร การเพิ่มประสิทธิภาพของการผลิตทางเกษตรกรรมนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เนื่องจากไต้หวันมีพื้นที่ทำการเพาะปลูกเพียงเล็กน้อย

การปฏิรูปที่ดินนอกจากจะช่วยให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้เจ้าของที่ดินได้รับค่าชดเชย เป็นพันบัตรหรือหุ้นในรัฐวิสาหกิจใหญ่ 4 แห่ง ซึ่งเท่ากับเป็นการโยกย้ายการสะสมความมั่งคั่งในการเป็นเจ้าของที่ดิน มาสู่การสะสมในภาคอุตสาหกรรมและเท่ากับเป็นผู้สนับสนุนอุตสาหกรรมให้ก้าวหน้าได้เร็วขึ้น อุตสาหกรรมใหม่ ๆ ช่วยให้แรงงานในเมืองมีงานทำมากขึ้น

และคนงานเหล่านี้แท้จริงเป็นผู้อพยพเข้ามาจากชนบทในระยะก่อน ๆ เนื่องจากที่ดินของครอบครัวมีขนาดเล็กเกินกว่าที่คนจำนวนมากจะทำงานด้วยกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การผลิตทางอุตสาหกรรมเพื่อส่งไปยังตลาดต่างประเทศนั้นทำให้มีเงินตราจากต่างประเทศหลังไหลเข้ามาเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ได้หวันสามารถนำสินค้าประเภทวัตถุดิบและสินค้าสำเร็จรูปที่ไม่อาจผลิตได้ในประเทศเข้ามาได้อย่างพอเพียง ซึ่งประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไต้หวันคือ ประเทศสหรัฐอเมริกา

รัฐบาลมีบทบาทอย่างมหาศาลในการพัฒนาเศรษฐกิจและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาอุตสาหกรรมและการลงทุนจากต่างประเทศและภายในประเทศ ในกลางทศวรรษที่ 1980S การลงทุนจากต่างประเทศในไต้หวันมีมูลค่าประมาณ 3.5 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยสหรัฐเป็นผู้ลงทุนถึง 1.4 พันล้านเหรียญ และ 1 พันล้านเหรียญจากประเทศญี่ปุ่น และ 1.1 พันล้านเหรียญจากชาวจีนโพ้นทะเล

อุตสาหกรรม ปรากฏว่านักวางแผนของไต้หวันตระหนัก ถึงข้อเสียเปรียบโดยธรรมชาติของประเทศ เช่น ความขาดแคลนทรัพยากร ดังนั้นประเทศจะดำรงอยู่และก้าวต่อไปได้ก็โดยการพึ่งความเติบโตทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคอุตสาหกรรม ทั้งนี้โดยพึ่งพาเทคโนโลยีระดับสูงซึ่งจะทำให้ไต้หวันอยู่ในฐานะแข่งขันในตลาดโลกได้ดี ทั้งนี้นอกจากเทคโนโลยีแล้วไต้หวันจะต้องใช้สิ่งที่ตนมีอยู่ เช่น ทักษะ ความมีระเบียบเรียบร้อยของประเทศ และค่าแรงงานซึ่งยังคงต่ำอยู่เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอุตสาหกรรมอื่น ๆ

ในตอนเริ่มต้นนั้นรัฐบาลสนับสนุนอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้าที่ใช้แรงงานเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ อาหารแปรรูป วัสดุก่อสร้าง ทั้งนี้เพื่อลดการนำเข้าสินค้าเหล่านี้จากต่างประเทศและเพื่อจะดูดซับแรงงานส่วนเกินจากภาคเกษตร แต่ในทศวรรษ 1960S นั้นภาคอุตสาหกรรมมีการเปลี่ยนแปลง นั่นคือรัฐบาลหันมาเน้นอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก เช่น การผลิตอุตสาหกรรมชิ้นส่วนเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ รัฐบาลหันมาดำเนินการค้าให้มีความเสรีมากขึ้น เพื่อลดต้นทุนของสินค้านำเข้าและพยายามชักจูงให้มีการลงทุนจากภายในประเทศและจากต่างประเทศมากขึ้น ในทศวรรษที่ 1970S รัฐบาลตระหนักว่าอุตสาหกรรมต้องมีการปรับปรุงทั้งด้านการขยายปริมาณและมีการกระจายประเภทของการผลิต ทั้งนี้รัฐบาลดำเนินการโดยพัฒนาอุตสาหกรรมโลหะพื้นฐาน และอุตสาหกรรมหนักหลายประเภท และให้มีการตั้งโรงงานผลิตสินค้าขั้นกลาง (intermediate goods) เช่น ชิ้นส่วนรถยนต์ และทำการปรับปรุงโครงการรากฐานต่าง ๆ เช่น ด้านการคมนาคมขนส่ง นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมี โดยที่วัตถุดิบต้องนำเข้าจากต่างประเทศ 100%

เนื่องจากรัฐบาลคาดคะเนไว้ว่าค่าจ้างจะถีบตัวสูงขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นรัฐจึงพยายามมุ่งการพัฒนาอุตสาหกรรมไปสู่ประเภทการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง เช่น ไมโครอิเล็กทรอนิกส์ ไบโอเทคโนโลยี ตลอดจนธุรกิจบริการด้านข่าวสาร และด้านการเงินการธนาคาร ซึ่งนโยบายดังกล่าวนี้แสดงออกในหลายรูปแบบเช่นการสร้างสวนวิทยาศาสตร์อุตสาหกรรม (The Science-Industrial Park) ในลินชู ซึ่งเปิดใช้ในปี ค.ศ. 1980 ณ สถานที่นี้จะมีหน่วยวิจัยทางวิทยาศาสตร์ และมีการค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ อย่างมากมายแล้วนำมาทำการผลิตทางอุตสาหกรรม เพื่อทำการส่งออกไปยังตลาดโลก

ด้านพลังงาน ความต้องการใช้พลังงานของประเทศได้หวั่นเพิ่มอย่างรวดเร็วควบคู่ไปกับการขยายตัวของอุตสาหกรรม และเพื่อลดการพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันจากต่างประเทศ ได้หวั่นจึงพยายามพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์ขึ้นมาใช้ อย่างไรก็ตามแม้จะลดการนำเข้าน้ำมันจากต่างประเทศได้บ้าง แต่วัตถุดิบเพื่อนำมาสร้างพลังงานนิวเคลียร์ยังต้องนำเข้าจากต่างประเทศ กล่าวได้ว่าพลังงานซึ่งผลิตในประเทศนั้นสนองความต้องการใช้ของประเทศได้เพียง 1 ใน 7 เท่านั้น รัฐบาลจึงต้องหันมาวางนโยบายที่จะทำให้การผลิตอุตสาหกรรมเป็นประเภทที่ใช้พลังงานน้อย (less energy intensive) เช่น บรรดาอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูง และพยายามใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

การเกษตรกรรม กล่าวได้ว่าการผลิตทางด้านเกษตรกรรมในประเทศได้หวั่นมีการใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์ค่อนข้างมากมานานแล้ว คือตั้งแต่ทศวรรษที่ 1960S สมาชิกชาวนาต่าง ๆ รวมทุนกันซื้อเครื่องมือเหล่านี้ และจัดสรรให้มีการใช้สอยอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเทศได้หวั่นมีความเพียงพอในผลผลิตข้าว พืชอาหารอื่น ๆ และยังคงปลูกพืชสำคัญอื่น ๆ เพื่อให้พอเพียงแก่ความต้องการในประเทศ มันเทศ ข้าวสาลี ถั่วลิสง และพืชผลที่ต้องนำเข้า เช่น ถั่วเหลือง และข้าวโพด (เพื่อเลี้ยงสัตว์) ส่วนพืชผลที่ส่งออก เช่น อ้อย ชา ผลไม้ ผัก และเห็ด ส่วนสัตว์เลี้ยงเป็นจำนวนมากประเภทหนึ่งคือสุกร ในได้หวั่นมีฟาร์มสุกรที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ทั้งนี้รัฐบาลให้การสนับสนุนทั้งการทดลอง วิจัย เพื่อการเพิ่มคุณภาพของสุกร นอกจากพืชและปศุสัตว์แล้ว ประเทศได้หวั่นยังทำการประมงและมีการเลี้ยงกุ้งและปลาไหลเพื่อการค้าขายอีกด้วย โดยปลาไหลจำนวนมากส่งไปขายที่ญี่ปุ่น

เศรษฐกิจระหว่างประเทศ การค้ากับต่างประเทศของได้หวั่นมีมูลค่าค่อนข้างมาก (กว่า 50 พันล้านเหรียญต่อปี) สินค้าเข้าส่วนใหญ่คือวัตถุดิบ (กว่า 70% ของสินค้าเข้า) ในขณะที่สินค้า

ออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุตสาหกรรม (กว่า 90% ของสินค้าออก) ประเทศไต้หวันมีการเกินดุลทางการค้าเป็นส่วนใหญ่ ประเภทของสินค้าส่งออกที่สำคัญคือ สิ่งทอ อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องจักร ผลิตภัณฑ์โลหะและพลาสติก คู่ค้าส่วนใหญ่คือสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น

ทางสาขาบริการที่สำคัญ เช่น การขนส่งนั้นรัฐบาลให้ความสำคัญในการพัฒนามาตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1970s โครงการใหญ่ ๆ เช่น การสร้างท่าเรือที่ไทจง หรือการสร้างสนามบินเจียงไคเช็คที่กรุงไทเป การขยายเส้นทางรถไฟ สร้างทางหลวงต่าง ๆ ทั่วประเทศ ฯลฯ

การพัฒนาเศรษฐกิจของไต้หวัน

นอกจากความเสียบรรเทาในประเด็นของความจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติแล้ว ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองใหม่ ๆ ไต้หวันยังมีปัญหาเงินเฟ้อ ขาดแคลนการสะสมทุน ประชากรส่วนใหญ่ยากจน ฯลฯ แต่รัฐบาลได้วางนโยบายและใช้มาตรการต่าง ๆ ทั้งทางการเงิน การคลัง การเกษตร ฯลฯ ดังเช่นการปฏิรูปที่ดิน การเพิ่มดอกเบี้ยเพื่อจูงใจการออม การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อการเกษตร ซึ่งส่งผลให้ปัญหาหลายอย่างบรรเทาเบาบางลง

แต่ความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของไต้หวันนั้นเริ่มอย่างจริงจัง ในปี ค.ศ.1953 เมื่อรัฐบาลได้จัดวางแผนทางเศรษฐกิจหลายชุด ทั้งแผนระยะสั้น ปานกลางและระยะยาว และจากปี ค.ศ.1980-1982 GNP ที่แท้จริงของไต้หวันเพิ่ม 11 เท่าตัว โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ย 9% ต่อปี ซึ่งสูงกว่าประเทศอุตสาหกรรมทั่วไปถึงสองเท่าในช่วงเวลาเดียวกัน

ในระยะแรกของการพัฒนานั้นระดับการออมของประเทศต่ำมาก ในระหว่างปี ค.ศ.1953-1960 อัตราการออมเป็นเพียง 5%ของรายได้ประชาชาติ (Taiwan Statistical Data Book,1987,p.56) ซึ่งถือว่าอยู่ในอัตราดำมาก อย่างไรก็ตามการลงทุนในช่วงนั้นมาจากแหล่งเงินทุนในประเทศเป็นส่วนใหญ่ (ประมาณ 60%) ส่วนที่เหลือมาจากต่างประเทศ ในปี ค.ศ.1965 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจากสหรัฐอเมริกากำลังจะหมดลงนั้น อัตราการออมของไต้หวันเพิ่มถึง 16.5% แล้ว และในปี ค.ศ.1972 อัตราการออมเพิ่มขึ้นมากคือ 31.6% ของรายได้ประชาชาติ ซึ่งอัตราดังกล่าวนี้ถือได้ว่าเพียงพอแก่ความต้องการลงทุน และการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างมาก และในปี ค.ศ. 1980 การออมของไต้หวันสูงถึง 27.4% ซึ่งนับว่าสูงที่สุดในโลก (Ibid,p.325)

การมุ่งทำอุตสาหกรรมในคอนต้นทศวรรษที่ 1950s นั้นทำให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจของไต้หวันเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ในปี ค.ศ.1952 นั้นสัดส่วนของผลิตผลทางการเกษตรในผลผลิตรวมของชาติประมาณ 35.9% ในขณะที่สัดส่วนของภาคอุตสาหกรรมเป็นเพียง 18% บริการและ

อื่น ๆ เป็น 46.1% แต่ตอนกลางทศวรรษที่ 1980S ปรากฏว่าสัดส่วนของผลผลิตทางการเกษตรในผลผลิตรวมของชาติเหลือเพียง 6.6% ในขณะที่อุตสาหกรรมมีสัดส่วนเพิ่มถึง 47.3% ส่วนธุรกิจอื่น ๆ ค่อนข้างคงที่

นอกจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตโดยรวมแล้ว ยังปรากฏว่าในโครงสร้างของการผลิตด้านอุตสาหกรรมมีการเปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน นั่นคือเปลี่ยนจากการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า (ในทศวรรษที่ 1950S) มาเป็นการผลิตเพื่อการส่งออก (เริ่มในทศวรรษที่ 1960S) สินค้าที่มีการผลิตเดิม เช่น การทำเส้นใยสำหรับทอผ้า ผลิตภัณฑ์พลาสติก งานแก้ว รถจักรยาน น้ำตาล สับประรดกระป๋อง ไม้อัด ซีเมนต์ แต่นับจากทศวรรษที่ 1960S สินค้าที่ผลิตมีลักษณะใช้เครื่องมือเครื่องจักรมากขึ้น เช่น ในทศวรรษที่ 1960S มีการผลิตเครื่องใช้ในบ้าน ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ พลาสติก และเส้นใยสังเคราะห์

ในทศวรรษที่ 1970S การอุตสาหกรรมเริ่มมีลักษณะเชื่อมโยงมากขึ้น ในระยะนี้เป็นการเชื่อมโยงไปข้างหลัง (Backward linkage) และมีการพัฒนาการผลิตของสินค้าขั้นกลางเพื่อใช้ในการผลิตอุตสาหกรรมปิโตรเคมี และในช่วงนี้ได้หันมุ่งสู่อุตสาหกรรมหนักแทนอุตสาหกรรมเบา และเน้นการใช้เทคโนโลยีระดับสูงขึ้น เช่น การทำเครื่องมือเครื่องจักร เครื่องยนต์ต่าง ๆ ในต้นทศวรรษที่ 1980S นั้นรัฐบาลให้ความสำคัญแก่การพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องจักรและอุปกรณ์ใหญ่ ๆ ตลอดจนอุตสาหกรรมด้านข่าวสารข้อมูล ซึ่งอุตสาหกรรมเหล่านี้เป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงอย่างมหาศาล ตลอดจนก่อให้เกิดการใช้เทคโนโลยีอย่างมาก ในขณะเดียวกันเป็นการลดการใช้พลังงานซึ่งได้หันขาดแคลนอย่างยิ่ง ดังนั้นอุตสาหกรรมเหล่านี้จึงถือเป็นอุตสาหกรรม "ยุทธศาสตร์" ซึ่งการพัฒนาอุตสาหกรรมดังกล่าวจะก่อให้เกิดการปรับรูปแบบหรือโครงสร้างของภาคอุตสาหกรรม ซึ่งจะยังผลดีต่อการพัฒนาและความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในระยะยาว

จะเห็นได้ว่าได้หวนค่อย ๆ พัฒนาอุตสาหกรรมของตนจนกระทั่งเข้าสู่การเป็นการผลิตที่ใช้ทุนเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญและใช้เทคโนโลยีระดับสูงขึ้น ปัจจุบันอุตสาหกรรมที่ได้หวนพยายามพัฒนามาโดยตลอด เช่น ปิโตรเคมี เหล็กและเหล็กกล้า การต่อเรือ อุตสาหกรรมรถยนต์ ล้วนแต่อยู่ในขั้นที่พัฒนาเต็มที่แล้ว และได้กลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ไปแล้ว ในระยะหลังการผลิตส่วนประกอบต่าง ๆ ของเครื่องสมองกล (computer) และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องมีการขยายตัวมาก จนปัจจุบันนี้ได้หวนกลายเป็นประเทศผู้นำประเทศหนึ่งในอุตสาหกรรมดังกล่าวนี้

ความพยายามพัฒนาอุตสาหกรรมส่งผลดีหลายประการ นอกจากจะทำให้เกิดความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วแล้วยังช่วยแก้ปัญหาอีกหลายประการ เช่น แก้ปัญหาการว่างงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเปิดโอกาสให้สตรีเข้าทำงานในตลาดแรงงานมากขึ้น นอกจากนั้นปัญหาภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรงหลังสงครามโลกครั้งที่สองได้รับการแก้ไขเป็นอย่างดี จนในปี ค.ศ.1983 อัตราเงินเฟ้อเป็นเพียง 1.36% และในปี ค.ศ.1986 เป็น 0.7% ในขณะที่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็น 4,000% (Nantou, Taiwan, Feb 1959) นอกจากนั้นการที่ประเทศมีความเจริญเติบโตสูงยังมีผลให้รัฐบาลสามารถนำเงินมาใช้ทำนุบำรุงด้านสังคมได้มากขึ้น เช่น ด้านการศึกษา รัฐขยายการศึกษาภาคบังคับออกไป

อุตสาหกรรมและการค้าระหว่างประเทศ

เมื่อได้หันมืออิสระในการดำเนินงานทั้งการผลิตและเศรษฐกิจ ในปี ค.ศ. 1950 นั้น รัฐบาลมีความพยายามส่งเสริมการส่งออกสินค้าขั้นปฐม เช่น น้ำตาล ข้าว ฯลฯ และนำสินค้าประเภททุนเข้ามา รวมทั้งวัตถุดิบเพื่อมาผลิตสินค้าอุตสาหกรรมในขณะที่การควบคุมคุณภาพของการดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำมาก เช่นเดียวกับ GNP ต่อหัว ปริมาณการค้าต่ำมาก การขาดดุลทางการค้าอยู่ในระดับสูง เช่นในปี ค.ศ.1952 มูลค่าการค้าประมาณ 303 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีสินค้าออกเพียง 116 ล้านดอลลาร์ แต่ปริมาณสินค้าเข้าถึง 187 ล้านดอลลาร์ ซึ่งคิดเป็นกว่า 60% ของการส่งออก (The Statistical Summary) ซึ่งการขาดดุลทางการค้าอยู่ในระดับสูงตลอดมาจนกระทั่ง ปี ค.ศ.1959 จากสภาพการขาดดุลทางการค้าอย่างมหาศาลนั้น ทำให้ได้หันมาจำเป็นต้องใช้มาตรการเข้มงวดต่าง ๆ เช่น การควบคุมปริมาณการนำเข้าอย่างเข้มงวด และใช้เงินตราต่างประเทศซึ่งมีอย่างจำกัดไปในการนำเข้าเฉพาะสิ่งที่จำเป็นก่อนหน้านั้นคือวัตถุดิบสำหรับผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและเครื่องมือเครื่องจักรต่าง ๆ อย่างไรก็ตามเงินช่วยเหลือของสหรัฐมักจะมีจำนวนเพียงพอชดเชยมูลค่าการขาดดุลทางการค้า ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ขบวนการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วของไต้หวันเกิดขึ้นได้ โครงการช่วยเหลือของสหรัฐต่อไต้หวันเริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1951 และสิ้นสุดลงในปี ค.ศ.1965 ความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกาในช่วงปี ค.ศ. 1951-54 มีมูลค่ารวม 375.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ค.ศ.1955 โครงการช่วยเหลือของสหรัฐขยายตัวเล็กน้อย มูลค่ารวมของการช่วยเหลือจากปี ค.ศ.1951-1965 ประมาณ 1,482.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ความช่วยเหลือของสหรัฐต่อไต้หวันนั้นมีใช้เพียงให้เงินช่วยเหลือ แต่ยังคงขยายการส่งออกของไต้หวันด้วยโดยเป็นสินค้าออกที่มีแรงงานเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกเริ่มขยายตัวในกลางทศวรรษที่

1960S และการส่งออกของไต้หวันมีค่า 1 พันล้านเหรียญสหรัฐในปี ค.ศ.1965 และในปี ค.ศ. 1980 นั้นมูลค่าการส่งออกถึง 40 พันล้านเหรียญสหรัฐการขยายตัวของอุตสาหกรรมส่งออกนี้ยังผลให้ดุลการค้าของไต้หวันเปลี่ยนสถานะภาพจากการขาดดุลเป็นการเกินดุลมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1971 ยกเว้นในปี ค.ศ.1974 และ 1975

ในทศวรรษที่ 1960S นั้นสินค้าส่งออกส่วนใหญ่ยังเป็นสินค้าเกษตรทั้งที่มีได้ไม่แปรปรวน และมีการแปรรูปบ้าง (ประเภทอาหาร) ซึ่งสถานการณ์เช่นนี้ช่วยให้คนในชนบทของไต้หวันมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างมากและเป็นปัจจัยช่วยให้การพัฒนาอุตสาหกรรมทำได้รวดเร็วขึ้น และในการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกนั้นไต้หวันเริ่มโดยการเน้นอุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งดำรงความเป็นสินค้าส่งออกลำดับหนึ่งของไต้หวันมาจนกระทั่งปี ค.ศ.1984 ในปี ค.ศ. 1982 สิ่งทอมีมูลค่า 4,788 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็น 21.56% ของการส่งออกทั้งหมด อย่างไรก็ตามตอนปลายทศวรรษที่1970S ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์กลายเป็นสินค้าส่งออกที่เพิ่มอย่างรวดเร็วในปี ค.ศ. 1982 นั้นมูลค่าการส่งออกของผลิตภัณฑ์ดังกล่าวนี้มีมูลค่า 4 พันล้านเหรียญสหรัฐ นับว่ามีมูลค่าสูงเป็นอันดับสอง อิเล็กทรอนิกส์มีอัตราการเติบโตสูงตลอดทศวรรษที่ 1980S คือประมาณ 20% ต่อปีในปีค.ศ.1984 อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์มีมูลค่าส่งออกมากกว่าสิ่งทอเป็นครั้งแรกและในระยะหลังไต้หวันเพิ่มความสำคัญให้แก่อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องจักรและเครื่องสมองกล (computer) ในฐานะอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก

กล่าวได้ว่าโครงสร้างสินค้าส่งออกของไต้หวันมีการเปลี่ยนแปลงเรื่อยมาและในทศวรรษที่ 1980S นั้นสินค้าอุตสาหกรรมมีสัดส่วนถึง 90% ในการส่งออกและผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหนักคิดเป็นสัดส่วน 18% ของสินค้าออกเทียบกับ 12% ในทศวรรษที่ 1970S ส่วนอุตสาหกรรมเบาลดความสำคัญลง และสินค้าเกษตรนั้นนับว่าเกือบจะหมดความสำคัญในฐานะเป็นองค์ประกอบของการส่งออกโดยสิ้นเชิง นั่นคือมีอัตราเพียงประมาณ 10% ของการส่งออกในทศวรรษที่ 1980S

สำหรับสินค้าเข้านั้นเนื่องจากประเทศไต้หวันมีความขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้นไต้หวันจึงต้องนำเข้าสินค้าเกษตรกรรม วัตถุดิบเพื่อใช้ในการอุตสาหกรรมตลอดจนเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก ไต้หวันต้องการนำน้ำมันเข้าประเทศเป็นมูลค่ามหาศาล เช่น ในปี ค.ศ.1982 มูลค่าน้ำมันนำเข้าถึง 4 พันล้านดอลลาร์หรือประมาณ 25% ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งสิ้น รายการนำเข้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เครื่องจักรต่าง ๆ กว่า 20% ของการนำเข้า นอกจากนั้นเป็นโลหะพื้นฐานต่าง ๆ เคมีภัณฑ์ เครื่องมือการขนส่ง สินค้าเกษตร ฯลฯ

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

การพัฒนาเศรษฐกิจของไต้หวันในช่วงทศวรรษที่ 1960S-1980S ส่งผลให้มาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนชาวไต้หวันสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ประชาชนได้รับกาลอริวันละ 3,000 หน่วยต่อคน ในปี ค.ศ.1981 แต่ในปี ค.ศ.1952 จำนวนกาลอริที่ได้รับเพียง 2,078 เท่านั้น ในปี ค.ศ.1965 นั้นขนาดที่อยู่อาศัยต่อคนเพียง 75.6 ตารางฟุต แต่ในปี ค.ศ.1981 ขนาดที่อยู่อาศัยเพิ่มเป็น 183.6 ตารางฟุต และเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้านเรือนนั้นเทียบได้กับประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลาย ปรากฏว่า 9 ใน 10 คริวเรือนจะมีตู้เย็นใช้ หนึ่งในสี่คริวเรือนจะมีโทรทัศน์ และหนึ่งครอบครัวจะมีโทรทัศน์สีประมาณ 1.03 เครื่อง อายุขัยเฉลี่ยของชาวไต้หวันเพิ่มอย่างเห็นได้ชัดคือ จากอายุขัยเฉลี่ยเพียง 58 ปีเศษ ในปี ค.ศ. 1952 เพิ่มเป็น 72 ปี ในปี ค.ศ.1981 (Republic of China, Ministry of Economic Affairs, 1984)

ความสำเร็จทางการพัฒนาเศรษฐกิจของไต้หวันมีรูปแบบเดียวกับประเทศเอเชียตะวันออกอื่นๆ เช่น เกาหลี ซองกง และสิงคโปร์ ความสำเร็จของประเทศเหล่านี้ก่อให้เกิดคำถามว่าอะไรคือปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลเช่นนั้นขึ้น ในอดีตความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและกรรมมีตลาดภายในขนาดใหญ่มักเป็นเงื่อนไขสำคัญของความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ แต่ทว่ากรณีของประเทศกลุ่ม "สี่เสือ" กลับมิได้เป็นไปดังความเชื่อเก่า

นอกจากนั้นยังมีความเชื่อดั้งเดิมอีกว่าประเทศกำลังพัฒนาไม่สามารถทำอุตสาหกรรมแข่งกับประเทศที่พัฒนาแล้วได้ และในปี ค.ศ.1950S ประเทศกำลังพัฒนารวมทั้งไต้หวันก็ยังได้รับคำแนะนำว่าพวกตนควรทำอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า และแทบไม่มีผู้เชื่อว่าเพียงอีก 20 ปีต่อมา ประเทศกำลังพัฒนาเหล่านี้ก็กลับมีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศพัฒนาแล้วได้เป็นอย่างดีในการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีสูง เช่น อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องจักร และเหล็กกล้า

นอกจากนั้นยังปรากฏว่าประเทศทั้งสี่มิได้มีกลยุทธ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจเหมือนกันทั้งหมด ในกรณีของเกาหลีใต้ ไต้หวัน และสิงคโปร์นั้นรัฐบาลมีบทบาทแทรกแซงธุรกิจค่อนข้างมาก แต่ธุรกิจในประเทศฮ่องกงกลับดำเนินไปอย่างเสรีเต็มที่ จึงเห็นได้ว่าระบบเศรษฐกิจของประเทศทั้งสี่แบ่งออกเป็นสองประเภท และแม้แต่ในประเภทเดียวกันยังปรากฏว่ากลยุทธ์ยังต่างกันออกไปอีก เช่น เกาหลีใต้ที่รัฐบาลเข้าแทรกแซงธุรกิจเอกชนมากกว่าในประเทศไต้หวัน เป็นต้น

ในด้านการเงินนั้นปรากฏว่าทั้งฮ่องกงและสิงคโปร์ซึ่งเป็นศูนย์กลางการเงินของโลกมานานแล้วนั้นมีการแทรกแซงของรัฐบาลน้อยมาก ทั้งด้านอัตราแลกเปลี่ยนและอัตราดอกเบี้ย

หนึ่งเงินตราของประเทศสิงคโปร์และฮ่องกงต่างสามารถแลกเปลี่ยนได้สะดวก ในขณะที่ไต้หวัน และเกาหลีเข้าแทรกแซงตลาดการเงินมาก มีการควบคุมการแลกเปลี่ยนและอัตราดอกเบี้ยอย่างเข้มงวดเป็นเวลาเกือบ 30 ปี

ฮ่องกงและสิงคโปร์เป็นเมืองท่าเสรีที่มีการควบคุมด้านการค้าน้อยมา แต่ไต้หวันและเกาหลีค่อนข้างจะมีการปกป้องทางการค้า และแม้ว่าประเทศทั้งสองจะมีการเกินดุลทางการค้ามาก และมีแรงกดดันจากสหรัฐอเมริกาให้เปิดการค้าเสรี แต่ทั้งไต้หวันและเกาหลีดูเหมือนว่าจะยังติดขัดกับการควบคุมการค้า

นอกจากนี้ทั้งสี่ประเทศยังมีนโยบายด้านค่าจ้างที่แตกต่างกันอีกด้วย ในประเทศฮ่องกงนั้นรัฐบาลจะไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวกับการกำหนดค่าจ้าง ยกเว้นในช่วงปี ค.ศ.1962-1963 เมื่อฮ่องกงยอมรับผู้อพยพจำนวนมากจากจีนแผ่นดินใหญ่และส่งผลให้ค่าแรงในฮ่องกงต่ำลง แต่ในประเทศสิงคโปร์กลับตรงกันข้ามนั่นคือมีนโยบายจำกัดการรับผู้อพยพและพยายามคงค่าแรงให้สูงไว้ ทั้งยังมีกฎหมายเพื่อทำให้ค่าแรงสูงขึ้นโดยหวังว่าจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ส่วนเกาหลีใต้และไต้หวันนั้นไม่มีนโยบายที่จะทำให้ค่าแรงสูงเพราะเชื่อว่าจะทำให้ความสามารถในการแข่งขันลดลง

อาจกล่าวได้ว่าทั้ง ๆ ที่ประเทศทั้งสี่มีลักษณะที่คล้ายกันทั้งทรัพยากร ประชากรและตลาดภายในประเทศ แต่ใช้กลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจที่ต่างกันดังกล่าวน่าขำขันแล้ว ประเทศเหล่านี้กลับสามารถมาสู่ที่หมายได้เหมือน ๆ กัน (ROC, Ministry of Economic Affairs, 1981) ในขณะที่เดียวกันประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์อาจไม่สามารถพัฒนาประเทศได้สำเร็จเท่าเทียมกับประเทศทั้งสี่ เช่น อินโดนีเซีย มีทรัพยากรมาก มีขนาดประชากรมาก มีที่ตั้งที่เหมาะสมแต่ไม่อาจพัฒนาประเทศได้รวดเร็วเท่าที่ควร

นักประวัติศาสตร์หลายต่อหลายคนมักจะให้ความเห็นว่าภูมิอากาศเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการที่มีผลต่อการก้าวหน้าของสังคมมนุษย์ เช่น อากาศหนาวจัดเกินไปหรือร้อนจัดเกินไป มีผลให้ผู้คนไม่อยากทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะเริ่มต้นของการพัฒนาซึ่งยังไม่มีเทคโนโลยีที่สามารถขจัดอุปสรรคเหล่านี้ได้ ในสภาพดังกล่าวแม้แต่การปลูกฝังมีความยากลำบาก แต่ในที่สุดเทคโนโลยีทั้งหลายมนุษย์ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมาก็สามารถเอาชนะอุปสรรคเหล่านี้ได้ และหลาย ๆ ประเทศที่มีอุปสรรคด้านภูมิอากาศ เช่น แคนาดา สแกนดิเนเวีย ฯลฯ ก็ล้วนแต่เป็นประเทศที่มีอากาศหนาว ส่วนประเทศสิงคโปร์มีอากาศร้อน แต่ประเทศเหล่านี้สามารถเอาชนะอุปสรรคด้าน

อากาศได้และประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นอากาศจึงมิใช่ปัจจัยสำคัญที่จะตัดสินระดับขั้นของความสำเร็จในการพัฒนา

ปัจจัยสำคัญอีกประการที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจคือ รูปแบบของรัฐบาลหรือสถาบันทางการเมือง แต่เมื่อพิจารณาตัวอย่างระหว่างเยอรมันตะวันออก (สมัยที่ยังแยกกับตะวันตก) ซึ่งเป็นประเทศคอมมิวนิสต์กับประเทศที่มีระบบการปกครองแบบนายทุนในแถบคาริบเบียน จะเห็นว่าเยอรมันพัฒนาได้เร็วกว่า หรือทั้งเยอรมันตะวันตกและญี่ปุ่นต่างมีระบบการปกครองแบบเผด็จการและประชาธิปไตยในระยะเวลาที่ผ่านมา แต่ประเทศทั้งสองสามารถพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว หากหันมาพิจารณาประเทศในเอเชีย เช่น พม่าสมัยเนวิน ซึ่งสภาวะการเมืองก่อนข้างมีเสถียรภาพ แต่กลับไม่ปรากฏว่ามีการพัฒนาเศรษฐกิจต่างไปจากประเทศปากีสถาน ซึ่งมีแต่การจราจลุ่นวาย จึงไม่อาจกล่าวได้เต็มที่ว่ารูปแบบของการปกครองเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอีกเช่นกัน

ถ้าจะกล่าวอย่างยุติธรรมแล้ว จะเห็นได้ว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผู้กล่าวอ้างเสมอ ๆ ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การพัฒนาประเทศดำเนินไปและประสบผลดีหรือไม่ดีนั้น แท้จริงแล้วปัจจัยเหล่านั้นไม่ว่าจะเป็นทรัพยากร ดินฟ้าอากาศ รูปแบบของรัฐบาล ฯลฯ ล้วนแต่ไม่มีความเป็นสากล นั่นคือปัจจัยแต่ละตัวนั้นอาจให้ผลต่างกันไปในแต่ละสถานการณ์หรือในแต่ละประเทศ ดังนั้นจะมีปัจจัยอื่นหรือไม่ที่อาจช่วยอธิบายการเติบโตอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจของประเทศสี่เสือ

กล่าวได้ว่าวัฒนธรรมความเชื่อประจำชาติอาจเป็นคำตอบร่วมกันสำหรับความก้าวหน้าของประเทศทั้งสี่ (แต่นักวิชาการบางคนไม่เห็นด้วย) วัฒนธรรมดังกล่าวคือ ปรัชญาจีน (confucianism) และหลักการสำคัญที่มาจากปรัชญาดังกล่าว คือ ประชาชนทุกคนมีสำนึกในการทำงานร่วมกันอย่างเต็มที่อยู่มีระเบียบ เคารพกฎเกณฑ์ (Social discipline)

นับแต่ยุคเริ่มต้นของอารยธรรมจีนนั้น สิ่งหนึ่งที่ชาวจีนพยายามทำให้เกิดขึ้นและรักษาไว้คือ สภาวะสังคมที่มีระเบียบ (ordered society) อุดมการณ์ขงจื้อส่วนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบุคคลต่าง ๆ ในสังคมนั้นวางอยู่ เช่น พระมหากษัตริย์ก็ต้องแสดงบทบาทหรือวางตัวในฐานะกษัตริย์ รัฐมนตรีก็ต้องแสดงบทบาทในฐานะรัฐมนตรี พ่อต้องแสดงบทบาทหรือประพฤติตนในฐานะพ่อ เป็นต้น นั่นคือทุกคนต้องวางตนและประพฤติให้สมบทบาทของตนจึงได้รับการยกย่องและนับถือ และการทำตนถูกต้องกับบทบาทที่ตนสวมอยู่ย่อมทำให้สังคมดำเนินไปได้โดยเรียบร้อย ในประเทศเอเชียนิกส์ทั้งสี่นั้นปรากฏว่ามีการยอมรับบทบาทระหว่างรัฐและเอกชนมากจากรากฐานความเชื่อดังกล่าว เช่นเดียวกับความสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้างกับนายจ้างนั้นถูกยอมรับว่ามี

ลักษณะดังกล่าวสัมพันธ์ระหว่างจักรพรรดิกับขุนนาง ควบคู่ไปกับการสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับลูก ด้วย ซึ่งความสัมพันธ์ของบุคคลต่าง ๆ ในลักษณะดังกล่าวก็เพื่อให้เกิดความผสมผสานกันอย่างราบรื่นในสังคม

การแสดงบทบาทอย่างถูกต้องเหมาะสมของแต่ละคนนั้นย่อมหมายถึงการที่แต่ละคนใช้ความพยายามของตนอย่างเต็มที่ในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม นั่นคือรักษากฎเกณฑ์ มีความซื่อสัตย์สุจริต ฯลฯ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นคุณสมบัติที่จำเป็นแก่การจะทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้าต่อไป และสำหรับประเทศที่มีความก้าวหน้า สังคมมีความซับซ้อนมากขึ้นนั้น การวางตนให้สมบทบาทในสังคมของบุคคลแต่ละคนย่อมเป็นงานเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมร่วมกัน ซึ่งจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดร่วมกันคือ ความเจริญรุ่งเรืองของชาติ การร่วมมือมีใช้เฉพาะเรื่องทำงาน แต่รวมถึงการพยายามเก็บออมเพื่อลงทุน ความพยายามศึกษาหาความรู้ ซึ่งจะช่วยนำความรู้ต่าง ๆ มาพัฒนาประเทศและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมาสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมของประเทศ "สี่เสือ" ซึ่งเป็นสิ่งที่บรรดาประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายสามารถทำตามได้โดยการสะสมทุน มีการใช้เทคโนโลยี และตลาด แต่สิ่งหนึ่งที่ยากยิ่งกว่าการพัฒนาเศรษฐกิจคือ การพัฒนาจริยธรรมทางสังคมของคนในชาติเพื่อจะรักษาระดับความเติบโตทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมให้เจริญรุ่งเรืองอย่างมีเสถียรภาพนั้นจะเป็นเรื่องที่ยากลำบากกว่าเนื่องจากความรู้สึกหรือความเชื่อต่าง ๆ จะมีรากฐานมาจากวัฒนธรรมความเชื่อดั้งเดิมของประชาชนในสังคมนั้น ๆ การประพฤติตัวให้ถูกต้องกับบทบาทของสังคมเท่านั้นที่จะเป็นปัจจัยที่สำคัญให้ประเทศใด ๆ ก็ตามสามารถก้าวไปสู่ความสำเร็จทางอุตสาหกรรมได้

ผู้ประกอบการ

ความสำเร็จของไต้หวันนอกจากส่วนประกอบต่าง ๆ เช่นรัฐบาล ความช่วยเหลือจากต่างประเทศ หรือวัฒนธรรมความเชื่อ ฯลฯ จะเป็นปัจจัยสำคัญแล้ว ความเป็นผู้ประกอบการของชาวไต้หวันยังเป็นปัจจัยสำคัญมากด้วย หากปราศจากหัวใจของความเป็นผู้ประกอบการแล้วระบบเศรษฐกิจจะหยุดชะงัก (Wen-lang Li, 1986) จากหลักวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ปัจจัยการผลิตที่สำคัญมากประการหนึ่ง นอกจากที่ดิน แรงงาน และทุนแล้ว ผู้ประกอบการเป็นอีกส่วนประกอบที่สำคัญมาก เพราะปัจจัยตัวนี้คือผู้ดำเนินการและผลักดันให้ปัจจัยตัวอื่นกลายเป็นส่วนผสมที่ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจดำเนินไปได้ คนเหล่านี้จะเป็นผู้มองหาช่องทางการลงทุน การผลิต และการค้า ตลอดจนโอกาสในการปรับเปลี่ยนองค์กร เป็นผู้คิดริเริ่มและสร้างสรรค์เพื่อให้องค์กรก้าวหน้า ซึ่งยังผลให้ระบบเศรษฐกิจพัฒนาไปด้วย นักเศรษฐศาสตร์หลายท่านมีความเชื่อว่าผู้ประกอบการเป็น

ปัจจัยสำคัญต่อขบวนการพัฒนา เช่น ชุมปีเตอร์ (1934) แมคเคลแลนค์ (1961) และอีเวอร์เรท เฮเกน (1964) เป็นต้น ในความเห็นของชุมปีเตอร์นั้น (Joseph Schumpeter, The Theory of Economic Development, 1934) หน้าที่ของผู้ประกอบการคือ ทำหน้าที่ปฏิรูประบบของการผลิตในองค์กรโดยอาศัยการค้นคว้าต่าง ๆ หรืออาจกล่าวได้ว่าผู้ประกอบการจะเป็นผู้สังเกตเห็นโอกาสจากการนำเทคโนโลยีที่มีอยู่หรือเกิดขึ้นใหม่ ๆ มาใช้ในการผลิตสิ่งใหม่ ๆ หรือปรับปรุงการผลิตที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้น ตลอดจนอาจเป็นผู้แสวงหาแหล่งวัตถุดิบใหม่ ๆ ให้แก่การผลิตหรือเป็นผู้แสวงหาตลาดใหม่ให้กับผลผลิต ตลอดจนการจัดรูปแบบขององค์กรใหม่ (ซึ่งอาจรวมถึงการบริหารด้วย) ฯลฯ ส่วน Kirzner (1984) ให้คำจำกัดความว่า ผู้ประกอบการคือ ผู้ที่ทำหน้าที่จัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพและสามารถทำกำไรให้กับธุรกิจได้ ตลอดจนเป็นผู้รับผิดชอบในการเสี่ยงทั้งหมดและส่วนมากในองค์กรใหญ่ ๆ หน้าที่เหล่านี้มักมิได้ทำโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่ทำหน้าที่ด้วยกลุ่มบุคคล เช่น กลุ่มผู้บริหาร ฯลฯ แต่ในความหมายของ Kirzner ผู้ประกอบการปกติจะไม่นับรวมคนกลุ่มใหญ่ ๆ ดังกล่าว แต่จะหมายถึงผู้เป็นเจ้าของกิจการขนาดเล็ก ซึ่งทำหน้าที่ทางธุรกิจเกือบทุกขั้นตอนด้วยตนเอง

ผู้ประกอบการในโลกตะวันตกนั้นความจริงมีมากมาย แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าคนเหล่านี้มักจะเป็นพวกที่มี "อัตตา" จนทำให้คนทั่วไปเบือนหน้าย ส่วนในประเทศที่กำลังพัฒนานั้น สถานการณ์กลับตรงกันข้าม นั่นคือ บทบาทของผู้ประกอบการนั้นยังไม่สู้จะเป็นที่รู้จักหรือเป็นที่เข้าใจถึงความสำคัญในหมู่คนทั่วไป ในที่นี้จะไม่กล่าวรายละเอียดในประเด็นของผู้ประกอบการของประเทศอื่นไว้ ณ ที่นี้ แต่จะมุ่งประเด็นของประเทศได้หวันเท่านั้น

ลี (Wen-lang Li, 1989) ได้ทำการศึกษาเรื่องผู้ประกอบการของไต้หวันโดยใช้ข้อมูลแรงงานของไต้หวันในปี ค.ศ. 1979 โดยใช้ตัวอย่างจำนวน 25,589 ตัวอย่างและพบว่า 4.1% เป็นเจ้าของกิจการ (1,052 ราย) เขาจึงใช้ข้อมูลของคนเหล่านี้ในการศึกษาในระดับลึกลงไป

ลี้กล่าวว่าในสังคมตะวันตกมักมีรูปแบบลักษณะและพฤติกรรมของผู้ประกอบการ คือเป็นผู้ที่มีลักษณะต้องการความเด่น (ego) เป็นผู้ที่มุ่งหาสิ่งจูงใจทางวัตถุ สิ่งเหล่านี้มักจะเกิดในคนรุ่นหนุ่มสาว แต่ทั้ง ๆ ที่ประเทศไต้หวันพัฒนาโดยมีอิทธิพลตะวันตกเข้ามามาก เช่น เงินช่วยเหลือ การแนะนำนโยบาย ฯลฯ แต่วิถีพฤติกรรมของผู้ประกอบการตะวันตกไม่สอดคล้องกับลักษณะพื้นฐานของคนจีน เนื่องจากในวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนนั้นความอาวุโสมีความสำคัญมาก ดังนั้นคนรุ่นหนุ่มสาวจึงยากที่จะก้าวขึ้นมามีฐานะในสังคมที่สูงส่งได้ง่ายดาย ส่วนมากวิธีการก้าวขึ้นมาสู่ฐานะสังคมอันสูงส่งสำหรับคนหนุ่มสาวในสังคมจีนนั้นทำได้เร็วที่สุดโดยการศึกษา

เท่านั้น ในขณะที่สังคมตะวันตกการศึกษาอาจมิใช่ปัจจัยที่ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการที่จำเป็นนัก เนื่องจากการศึกษาสอนให้คนไปทำงานรับใช้ผู้อื่น แทนการทำงานของตนเอง (Wen-lang Li, p.136) แต่ในไต้หวันสถานการณ์ต่างออกไป ผู้ที่มีการศึกษาสูงอยู่ในฐานะเป็นนายจ้างค่อนข้างมาก ผู้ใดที่ไม่มีการศึกษาอย่างน้อยระดับภาคบังคับยากที่จะก้าวขึ้นมารู้การเป็นผู้ประกอบการได้ [ตะวันตกจะให้โอกาสผู้คนในการยกระดับสังคมและความเป็นอยู่มากกว่าในโลกตะวันออก ดูประเทศไทยเป็นตัวอย่าง] ในประเทศไต้หวันจากข้อมูลแรงงานในปี ค.ศ.1979 นั้น ผู้มีการศึกษาระดับปริญญาจะเป็นเจ้าของกิจการถึงประมาณ 9 เท่าของผู้ไม่มีการศึกษา

เมื่อพิจารณาในกรณีของประเทศไต้หวัน จะพบว่าผู้ที่เรียนด้านธุรกิจ วิศวกรรม มักจะกลายเป็นผู้ประกอบการมาก ในขณะที่ผู้เรียนทางสาขาสังคมศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์ จะเป็นเจ้าของกิจการน้อยมาก ดังตาราง

ตารางที่ 1

สาขาการศึกษาที่ฐานะการเป็นผู้ประกอบการในประเทศไต้หวัน

มนุษยศาสตร์	1.4
สังคมศาสตร์	0.5
ธุรกิจ	10.0
วิทยาศาสตร์	0.5
วิศวกรรมศาสตร์	6.8
เกษตรศาสตร์	2.2
แพทย์	2.5
ทหาร	1.2
การศึกษา	0.5
อื่น ๆ	74.4
รวม	100%

การศึกษาของลิตพบว่า การจะเป็นผู้ประกอบการที่ดีในประเทศไต้หวันนั้นมีปัจจัยสำคัญสองประการคือ การมีอาวูโส และระดับการศึกษาสูง เขายังพบว่าการปรับเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจ

จากการเกษตรมาสู่สังคมอุตสาหกรรมและการค้าเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดผู้ประกอบการชั้นนำมากมายทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวโดยเฉพาะการค้าระหว่างประเทศที่ขยายตัวเท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้กับผู้คนในการเข้าทำธุรกิจต่าง ๆ มากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน [เข้าใจว่าประเทศไทยมีลักษณะเช่นเดียวกันในช่วงทศวรรษที่ 1980S เป็นต้นมา การขยายตัวของธุรกิจมีมากขึ้นผู้ประกอบการหน้าใหม่เพิ่มขึ้นมากมาย แม้ส่วนใหญ่อาจมีความสัมพันธ์กับผู้ประกอบการเดิม] ดังนั้นจึงเห็นว่าผู้ประกอบการในประเทศไต้หวันเป็นตัวแปรที่สำคัญที่เกิดขึ้นภายในสภาพแวดล้อมของระบบเศรษฐกิจ (endogeneous) มากกว่าจะเกิดขึ้นอย่างอิสระด้วยแรงผลักดันทางจิตวิทยาแบบตะวันตก และเชื่อว่าผู้ประกอบการเกิดได้ในทุกสังคม ไม่จำเป็นต้องเป็นสังคมทุนนิยมดังที่ซุมปีเตอร์อ้าง แต่ยอมรับว่าการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยช่วยส่งเสริมบทบาทของผู้ประกอบการให้เด่นชัดขึ้น

ขั้นตอนการพัฒนาเศรษฐกิจของไต้หวันโดยสรุป

ในทศวรรษที่ 1950S เป็นช่วงเวลาแห่งการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและกระตุ้นการสะสมเงินทุน ซึ่งในยุคนี้รัฐบาลทำการแก้ปัญหาที่เรื้อรัง เช่น การขาดแคลนเงินทุน เกษตรกรขาดที่ดินทำกิน ปัญหาเงินเฟ้อ ฯลฯ ได้สำเร็จ ทำให้ระดับการออมสูงขึ้น การปฏิรูปที่ดินส่งผลให้เกษตรกรมีที่ดินเป็นของตนเอง ทำให้การผลิตมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ร่วมไปกับการสนับสนุนทางด้านเทคโนโลยี เช่น การใช้พืชพันธุ์ดี ใช้น้ำ ฯลฯ รัฐมีการกำหนดแผนต่าง ๆ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและร่างกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายการลงทุน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศทั้งชาวจีน ชาวอเมริกัน ปรากฏว่าในช่วงทศวรรษ 1960S นั้นมีผู้ลงทุนไหลเข้าไปลงทุนในไต้หวันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักลงทุนทั้งเอกชนและรัฐบาลของอเมริกัน

ทศวรรษที่ 1960S การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมให้มุ่งการส่งออก รัฐบาลได้กำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อช่วยส่งเสริมการส่งออก เช่น การยกเว้นหรือลดภาษีเพื่อส่งเสริมการออมการลงทุนและการส่งออก ตลอดจนปรับขบวนการดำเนินงานขององค์กรรัฐบาลให้มีความคล่องตัวขึ้นเพื่อก่อให้เกิดความสะดวกในการลงทุนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตในภาคอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก โดยเริ่มจากการปรับเปลี่ยนอุตสาหกรรมที่มีอยู่ให้มีความสามารถทดแทนการนำเข้าและส่งออกได้ในที่สุด มาตรการต่าง ๆ ที่ใช้ เช่น การตั้งเขตแปรรูปการผลิตเพื่อการส่งออก (processing zone) ครั้งแรกในปี ค.ศ.1965 เพื่อสนับสนุนให้นักธุรกิจต่างชาติเข้ามาลงทุนในไต้หวัน โดยผลิตสินค้าคุณภาพสูงสำหรับการส่งออก เป็นการสร้างฐานตลาดที่มั่นคงในตลาดต่างประเทศ และการ

มีตลาดต่างประเทศขนาดใหญ่ย่อมเป็นปัจจัยเกื้อหนุนอย่างสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมส่งออก หลังจากนั้นได้มีการตั้งคณะกรรมการปฏิรูประบบการคลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการปรับปรุงคุณภาพภาษีให้มีความทันสมัยขึ้น

ทศวรรษที่ 1970S ปรับปรุงปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นไปได้โดยราบรื่นและก้าวไปข้างหน้าอย่างรวดเร็ว ในทศวรรษดังกล่าวนี้เศรษฐกิจของประเทศได้หันมีความก้าวหน้าไปมากพอสมควรแล้ว และเนื่องจากความเติบโตอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจทำให้โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ไม่เพียงพอแก่การใช้ ดังนั้นรัฐจึงมีโครงการก่อสร้างสาธารณูปโภคต่าง ๆ เพิ่ม เช่น การคมนาคม พลังงาน นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ปรับปรุงนโยบายการลงทุนใหม่ โดยเพิ่มการสนับสนุนกิจการการผลิตเพื่อส่งออก เช่น สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มโรงงานประเภทเดียวกันเพื่อประหยัดแรงงานและควบคุมปัญหามลภาวะ รัฐบาลยังปฏิรูปการคลัง เช่น จัดตั้งธนาคารเพื่อการค้าต่างประเทศเพื่อสนับสนุนด้านเงินกู้ การประกันภัย การจัดตั้งทรัสต์ต่าง ๆ และบริษัทเกี่ยวกับการลงทุน เพื่อดึงเอาเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจหรือเงินออมของประชาชนเข้าสู่การลงทุนที่แท้จริง

ทศวรรษที่ 1980S เน้นการพัฒนาแบบรวมศูนย์ทางด้านเทคโนโลยีในการทำการผลิต ลอดิเซน (Laurids Lauridsen, Industrialization in The Third world:, 1990) กล่าวว่าเดิมความเติบโตของระบบเศรษฐกิจได้หวนนั้นมีเจ้าของกิจการขนาดเล็กและขนาดกลางเป็นกลไกสำคัญ (1960S-1970S) แต่ในทศวรรษที่ 1980S ซึ่งความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีลักษณะก้าวกระโดด และ การใช้เทคโนโลยีระดับสูงเป็นไปอย่างรวดเร็วนั้น การดำเนินงานของธุรกิจขนาดเล็กไม่น่าจะเหมาะสมอีกต่อไป ความเติบโตในอนาคต น่าจะต้องเกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างด้านทุนและแรงงานอย่างขนานใหญ่เพื่อให้การใช้และการพัฒนาเทคโนโลยีเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจจำเป็นต้องมีการรวมตัวของทุน (capital Centralization) และนั่นย่อมหมายความว่าความสัมพันธ์ของทุนกับแรงงานจะมีรูปแบบเปลี่ยนไป

ได้หวนในทศวรรษนี้เร่งพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูง โดยทำการพัฒนาค้นคว้าวิจัยทางด้านเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์เพื่อการอุตสาหกรรม มีการจัดตั้งเขตวิทยาศาสตร์อุตสาหกรรมที่ ซินจู ใน ค.ศ.1980 เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีและให้มีการถ่ายทอดอย่างรวดเร็ว มีการส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูง เช่น อุตสาหกรรมรถยนต์ การสื่อสาร คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ทั้งนี้โดยมีการส่งเสริมอุตสาหกรรมส่งออก หรืออุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้าบางชนิด ทั้งยังส่งเสริมให้มีการทำอุตสาหกรรมที่มีการเชื่อมโยงหรือรวมตัวในแนวตั้ง (Vertical Integrated Industries)

กระตุ้นให้เกิดการลงทุนจากต่างประเทศร่วมกับผู้ลงทุนในประเทศเพื่อผลิตชิ้นส่วนต่าง ๆ ให้แก่อุตสาหกรรมเป้าหมายในราคาต่ำ นอกจากนี้ได้หวั่นยังมีการขยายฐานการผลิตและการลงทุนไปต่างประเทศมากขึ้น

ความสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจของไต้หวันนอกจากการมีรัฐบาลเป็นแกนสำคัญร่วมกับคุณภาพของประชากรแล้วยังมีปัจจัยอื่น เช่น โอกาสหรือช่วงเวลาที่เหมาะสม (เช่น ตลาดโลกกำลังขยายตัวอย่างรวดเร็วในทศวรรษที่ 1970S) การช่วยเหลือจากต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสหรัฐอเมริกา ทั้งด้านความมั่นคงและด้านเศรษฐกิจ ในช่วงทศวรรษที่ 1950S-1960S และคุณสมบัติทางกายภาพคือ การที่มีโครงสร้างพื้นฐานที่ดี เช่น การคมนาคมขนส่ง ท่าเรือ ฯลฯ ซึ่งปัจจัยพื้นฐานเหล่านี้มีการวางพื้นฐานไว้ค่อนข้างดีตั้งแต่สมัยที่ญี่ปุ่นทำการปกครอง อนึ่งบทบาทของรัฐบาลนั้นถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนา ทั้งนี้แม้รัฐบาลจะมุ่งการพัฒนาอุตสาหกรรม แต่พยายามก่อให้เกิดความสมดุลทั้งเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ดังมีการปฏิรูปที่ดิน การเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าเกษตร และนำส่วนเกินจากการผลิตทางเกษตรไปทำการแปรรูปเพื่อส่งออก ซึ่งยังผลให้รายได้ของเกษตรกรเพิ่มขึ้นมาก ซึ่งส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมขยายตัวด้วย

ส่วนทางด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมจะเห็นได้ว่าไต้หวันดำเนินการเป็นขั้นตอน คือ เริ่มจากการทำอุตสาหกรรมเกษตร ต่อมาทำอุตสาหกรรมเบาต่อเนื่องจากอุตสาหกรรมการเกษตร ส่งผลให้เกิดอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมาก เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ กระดาษ สินค้าอุปโภคบริโภค และเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน ต่อมามีการสนับสนุนอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ทั้งเพื่อใช้ในประเทศและต่างประเทศ หลังจากการสนับสนุนอุตสาหกรรมขนาดเล็กหรือผู้ประกอบการขนาดเล็กไประยะหนึ่งแล้ว รัฐบาลหันมาส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลาง และอุตสาหกรรมหนัก ซึ่งใช้เทคโนโลยีและเงินทุนมากขึ้น เช่น การผลิตตู้เย็น เครื่องซักผ้า โทรทัศน์ ในอุตสาหกรรมขนาดกลาง และเหล็ก เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรกลในอุตสาหกรรมหนักทั้งนี้โดยมีอุตสาหกรรมเบาและอุตสาหกรรมชิ้นส่วนต่าง ๆ ยังคงเป็นอุตสาหกรรมสนับสนุน และในขั้นตอนท้าย ๆ ของการพัฒนาอุตสาหกรรม รัฐบาลเน้นการทำอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูง และเป็นสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูง ใช้แรงงานน้อย ซึ่งเหมาะสมกับสถานะของไต้หวัน ซึ่งมีการพัฒนามานานพอสมควร เช่น ประชากรมีการศึกษาสูงขึ้น และมีคุณภาพเหมาะแก่การผลิตที่ใช้เทคโนโลยีสูง

ปัญหาและความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจของไต้หวัน

ความสำเร็จของไต้หวันที่เห็นกันอยู่ในวันนี้มิได้เกิดโดยปราศจากความเจ็บปวด คนบางกลุ่มในประเทศต้องเสียสละสิ่งที่เขาควรจะได้รับ หากดำเนินงานทางเศรษฐกิจโดยการใช้กลไกตลาดเต็มที่ แต่เพราะบางขณะที่รัฐบาลใช้นโยบายตามความเหมาะสมแก่สถานการณ์จึงทำให้คนบางกลุ่มต้องเสียผลประโยชน์ในขณะนั้นไป แต่ผลที่สุดการพัฒนาทางเศรษฐกิจของไต้หวันกลับเป็นที่ยกย่องกันว่า สามารถกระจายผลแห่งความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปสู่กลุ่มคนต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง และเสมอภาคยิ่งกว่าประเทศใด ๆ ในกลุ่ม "สี่เสือ" ในช่วงระหว่างปี ค.ศ.1964-1980 นั้น อัตราการเติบโตแท้จริงของ GNP ประมาณ 9.92% ต่อปีและดัชนีความไม่เท่าเทียม (Gini coefficient) ลดลงจาก 0.36 เป็น 0.3 (Council for Economic Planning and Development, 1982, p.23 และ p.54)

ความจริงประเทศสี่เสือนั้นถือได้ว่ามีความสามารถกระจายผลพวงของการพัฒนาได้ค่อนข้างดี ซึ่งอาจมีผลมาจากหลักปรัชญาที่ประเทศเหล่านี้ยึดถือร่วมกันคือ ปรัชญาของจีนว่าด้วยความสมดุล (Balance) ในทุกสิ่งทุกอย่าง เช่น ความสมดุลระหว่างการหยุดนิ่งกับการเคลื่อนไหว ความสมดุลของสิ่งจำเป็นและอิสรภาพ ความสมดุลระหว่างชุมชนกับปัจเจกบุคคล ฯลฯ สังคมนั้นความสอดคล้องกลมกลืน (Harmony) และความเสมอภาค (equity) ส่วนบุคคลนั้นต้องมีประสิทธิภาพ (efficiency) สิ่งที่ทำให้สังคมและบุคคลทำงานร่วมกันได้โดยเกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่ายคือการพยายามก่อให้เกิดสมดุลระหว่างประโยชน์ส่วนรวม (Public Interest) และประโยชน์ส่วนตัว (self-interest) และความสมดุลระหว่างแรงจูงใจทางศีลธรรม (moral incentive) และแรงจูงใจทางผลตอบแทน (profit incentive) ฯลฯ (รายละเอียดโปรดศึกษาจาก Li-teh Sun, Confucianism and the Economic Order of Taiwan, Moor head State University, Minnesota, IREE p.3-55) ความเชื่อในความสมดุลเหล่านี้ อาจเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ไต้หวัน (และสมาชิกสี่เสือ) มุ่งมองถึงความสมดุลของความเป็นอยู่ของบุคคลในสังคม Li-teh Sun เห็นว่าในประเทศไต้หวันนั้นมีความสมดุลเกิดในทุกระดับคือ ทั้งระดับมหภาคคือ สังคม และจุลภาคคือ บุคคล ความราบรื่นหรือสมดุลในสังคมจะเกิดได้ก็ต่อเมื่อมีความสมดุลระหว่างคนมั่งมีกับคนยากจน แรงงานกับทุน ภาครัฐกับเอกชนระบบการวางแผนกับระบบตลาด การจ้างงานเต็มที่และความมีเสถียรภาพของราคา และเพื่อให้ความสมดุลของบุคคลกับความสมดุลของสังคมเกิดขึ้นได้นั้นควรจะต้องหมายความว่า จะต้องเกิดสภาวะความเสมอภาคควบคู่ไปกับการมีประสิทธิภาพด้วย และนั่นย่อมหมายความว่า ต้องมีการกระจายรายได้ให้เสมอภาคควบคู่ไปกับการเติบโตของเศรษฐกิจ (Li-teh Sun, p.47)

แต่ก่อนจะเคลื่อนเข้าสู่ความสมดุลแห่งความเสมอภาคและการเติบโตทางเศรษฐกิจนั้น อย่างน้อยประชากรในสาขาเกษตรต้องเป็นฝ่ายเสียสละก่อน โดยเป็นผู้จัดหาทรัพยากรให้แก่รัฐคนในเมืองและฝ่ายอุตสาหกรรม ดังที่ทราบว่าเป็นระยะทศวรรษที่ 1940S และ 1950S นั้น คนเมืองส่วนใหญ่ต้องใช้จ่ายเงินรายได้จำนวนมากเป็นค่าอาหาร ดังนั้นรัฐบาลจึงค่อนข้างจะกดดันฝ่ายเกษตร โดยพยายามให้ข้าวมีราคาถูกลง รัฐบาลมักจะหาทางให้ข้าวมีราคาต่ำกว่าราคาตลาด หรือบางครั้งให้เงินอุดหนุนแก่ผู้บริโภคโดยตรง (Mike Moore, 1988) แต่เมื่อสถานการณ์ของประเทศโดยเฉพาะทางด้านอุตสาหกรรมดีขึ้น รัฐบาลหันกลับมาช่วยเหลือเกษตรกรไม่ว่าจะด้วยการปกป้องจากสินค้าคู่แข่งจากต่างประเทศ ตลอดจนให้เงินสนับสนุน (subsidies) การลดภาษี เพิ่มการก่อสร้างปัจจัยพื้นฐานในชนบท ฯลฯ เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่ามโนนโยบายพัฒนาแบบลำเอียงอยู่เหมือนกันคือ ระยะเวลาแรกลำเอียงช่วยฝ่ายเมือง (Urban bias) ต่อมาลำเอียงช่วยฝ่ายชนบท (Rural bias) กล่าวได้ว่าเปลี่ยนจากการช่วยอุตสาหกรรมมาเป็นเกษตรกรรม ซึ่งอาจเป็นเพราะในตอนปลายทศวรรษที่ 1960S นั้น ผู้วางแผนเห็นว่าหากปล่อยให้ฝ่ายเกษตรหมดกำลังใจและขาดประสิทธิภาพการผลิตแล้ว ใด้หวันอาจจะประสบปัญหาในเรื่องอาหารได้ แต่โดยรวม ๆ แล้วกลายเป็นความสมดุลทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามกรณีความลำเอียงของไต้หวันในระยะแรกนั้นภาคเกษตรมิได้ถูกทำลายไปมากมายดังกรณีของบางประเทศ เนื่องจากในระยะนั้นภาคเกษตรของไต้หวันมีการพัฒนาไประดับหนึ่งแล้ว เนื่องจากการวางรากฐานอย่างดีของญี่ปุ่น ดังนั้นภาคเกษตรจึงมีความแข็งแรงพอที่จะเป็นฝ่ายรับความเจ็บปวดในระยะแรกของการพัฒนาได้ นอกจากการเสียสละของภาคเกษตรในระยะแรกของการพัฒนาแล้ว ประชาชนของไต้หวันต้องได้รับผลพวงของการพัฒนา เช่น การจราจรติดขัดและมลภาวะ ในเมืองใหญ่

เงิน เสียง หา เห็นว่า ท่ามกลางความสำเร็จของไต้หวันไม่ว่าจะเป็นการศึกษาอย่างทั่วถึง ความร่ำรวยในสังคมมีการเฉลี่ยความเสมอภาคทางสังคม มีความสนใจที่จะฟื้นฟูวัฒนธรรมนั้นมี ปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นควบคู่ไปด้วย เช่น ปัญหาทางจิต ความขาดระเบียบวินัย เขาเห็นว่าสภาพเช่นนี้ เปรียบเหมือนกับการวิ่งแข่งในขณะที่ด้านเศรษฐกิจวิ่งเร็วเกินไป ทางด้านอื่นย่อมวิ่งไม่ทัน จึงทำให้เกิดช่องว่างและขาดความสมดุล เกิดการขาดคุณธรรม การใช้กฎหมาย การรักษาอำนาจทางการเมืองโดยละเลยปัญหาทางสังคม มวลชนยังขาดความสำนึกทางประชาธิปไตย เขาเห็นว่าแม้ประเพณีจีนจะมีหลักการปกครองว่าผู้ปกครองต้องฟังเสียงประชาชน "สวรรค์มองในสิ่งที่ประชาชนของเรามอง สวรรค์ฟังในสิ่งที่ประชาชนของเราฟัง" แต่ความเป็นจริงนั้น "ความคิด

เห็นของประชาชนยังไม่มีความสำคัญในสายตานักการเมือง" นอกจากนั้นเขายังเห็นว่าปัญหาจริยธรรมเป็นปัญหาที่สำคัญหาหนึ่งด้วย (จงพวง มณีวัฒนา แปล เงินเสียงหา เขียน,น.25)

สถิติที่น่าสนใจบางประการของไต้หวัน เช่น

ตารางที่ 2

ดัชนีแสดงความเติบโตทางเศรษฐกิจของไต้หวัน

ปี	อัตราความเติบโตของ GNP ณ ราคาปี 1981	อัตราความเติบโตเฉลี่ยที่แท้จริงของ GNP/หัว	อัตราการเติบโตเฉลี่ยของราคาผู้บริโภค	การส่งออกคิดเป็น % ของ GNP
1951-55	9.7	6.0	14.3	8.3
55-60	6.7	3.1	10.5	11.3
60-65	9.5	6.1	2.4	18.7
65-70	9.8	6.5	4.4	29.7
70-75	8.6	6.7	12.2	39.5
75-80	10.6	8.4	8.7	53.0
80-85	6.4	4.7	3.9	54.5

Source: Alden Speare, Jr., and others, 1988, p.3.

ตารางที่ 3

การกระจายรายได้ของครัวเรือน

ปี	กลุ่มชนที่ต่ำสุด 20% (Lowest Quintile)	กลุ่มกลาง 20% (Third Quintile)	กลุ่มรวยสุด 20% (Highest Quintile)
1953	3.0	9.1	61.4
1961	4.5	14.0	52.0
1970	8.4	17.1	38.7
1980	8.8	17.7	36.X
1984	8.5	17.6	37.4

Source: 1953 to 1980 from Kuo (1983) และ 1984 จาก Taiwan Statistical Data Book 1986.

* กลุ่มกลาง ๆ ค่อนไปทางจน และค่อนไปทางมั่งมีมิได้นำมาแสดงในที่นี้

ตารางที่ 4

การจ้างงานตามสาขาเศรษฐกิจ (%)

ปี	การผลิตขั้น ปฐมภูมิ	การผลิตขั้นทุติภูมิ	การผลิตขั้นตติภูมิ	รวมแรงงาน
1952	56.1	16.9	27.0	100
1955	53.6	18.0	28.4	100
1960	50.2	20.5	29.3	100
1965	46.5	22.3	31.2	100
1970	36.7	28.0	35.3	100
1975	30.4	34.9	34.7	100
1980	19.5	42.4	38.1	100
1985	17.5	41.4	41.1	100

ที่มา: Taiwan Statistical Data Book, 1986, p.16.